

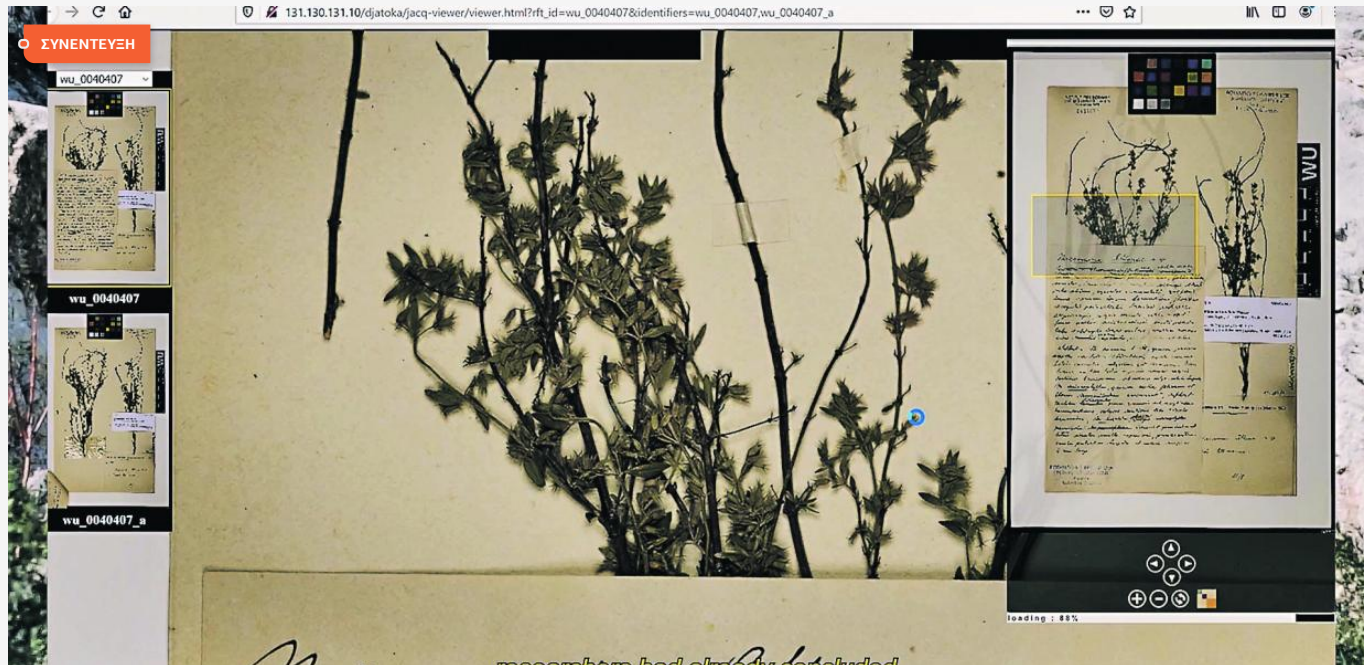
ΠΡΙΣΜΑ 9'

29.03.21 · 18:34

Λήδα Αρνέλλου

ΕΝΤΥΠΗ ΕΚΔΟΣΗ

Τεχνολογία και κοινωνία συνομιλούν μέσα από την τέχνη

ΡΟΗ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΔΙΕΘΝΗ 07.07.24 · 21:54

Εκλογές στη Γαλλία / Άμεση ανάλυση - Έξι (συν μια) πρώτες παρατηρήσεις

ΔΙΕΘΝΗ 07.07.24 · 21:33

Μελανσόν / Ο Μακρόν να μας δώσει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης - Είμαστε έτοιμοι

ΔΙΕΘΝΗ 07.07.24 · 21:03

Εκλογές στη Γαλλία / Διαψεύστηκαν τα πρώτα exit poll - Νίκη για το Νέο Λαϊκό Μέτωπο του Μελανσόν

ΔΙΕΘΝΗ 07.07.24 · 20:52

Γερμανία-Τουρκία / Οι Γκρίζοι Λόκοι έφτιαξαν φωλιές στην κερκίδα

ΑΘΛΗΤΙΚΑ 07.07.24 · 20:30

«Σκεφτόμουν κάποια στιγμή εναλλακτικούς τρόπους αποθήκευσης της ψηφιακής πληροφορίας»

Η Κυριακή Γονή, βραβευμένη εικαστικός, διερευνά μέσα από το έργο της την αλληλεπίδραση τεχνολογίας και κοινωνίας, αναζήτηση στην οποία θέτει ερωτήματα για την αντίληψη και την κατασκευή του ψηφιακού εαυτού, τη δεδομοποίηση, την αλληλεπίδραση ανθρώπου μηχανής, τα οικοσυστήματα. Τα καλλιτεχνικά της έργα ενσωματώνουν έρευνα και για τον λόγο αυτό αλληλεπιδρά με ακαδημαϊκούς και ερευνητές από διαφορετικά πεδία, ενώ η καλλιτεχνική της έρευνα δημοσιεύεται σε επιστημονικά περιοδικά. Για την πολυμεσική της εγκατάσταση "Κήπος Δεδομένων", που παρουσιάστηκε στη Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση της απονεμήθηκε τον Οκτώβριο το Βραβείο Inspire 2020, από το MOMus-Πειραματικό Κέντρο Τεχνών. Πρόσφατα κέρδισε μία θέση ως φιλοξενούμενη καλλιτέχνης στο ArtScience Residency Program της Ars Electronica που υποστηρίζει η Art Collection Deutsche Telekom.

Βραβευτήκατε πρόσφατα για το έργο σας "Κήπος Δεδομένων" (Data Garden). Θέλετε να μας πείτε πώς προέκυψε η ιδέα για το έργο αυτό και την ιστορία που αφηγείται;

Σκεφτόμουν κάποια στιγμή εναλλακτικούς τρόπους αποθήκευσης της ψηφιακής πληροφορίας. Αυτή τη στιγμή η λέξη 'υπολογιστικό νέφος', το γνωστό σε όλους μας ως Cloud υπονοεί μια σχεδόν άυλη συνθήκη. Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Οι υποδομές είναι κάθε άλλο παρά άυλες και αφήνουν στον πλανήτη μας ένα σημαντικό ενεργειακό αποτύπωμα. Η συντήρηση των κέντρων δεδομένων και η συστηματική εξόρυξη σπάνιων γαιών αποτελούν βασικά στοιχεία της διαδικτυακής μας εμπειρίας. Από την άλλη η διαρκής μας ενασχόληση με τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης τροφοδοτεί ένα σύστημα επιτήρησης και μια τεράστια αγορά προσωπικών δεδομένων και συμπεριφορικού πλεονάσματος, τα οποία διαχειρίζονται ελάχιστες μεγάλες εταιρείες. Θα μπορούσα ως μια αντίσταση προς αυτό να αποθηκεύσω κάποια δικά μου πολύτιμα ψηφιακά δεδομένα στο DNA ενός φυτού, για παράδειγμα στο σαλόνι μου, να τα ελέγχω μόνο εγώ; Στον Κήπο Δεδομένων (2020), λοιπόν, μια κρυφή κοινότητα πολιτών μεταφέρει την ψηφιακή της μνήμη στο DNA ενός μικρού ενδημικού φυτού στην Ακρόπολη, τη *Micromeria acropolitana*, ενώ συγχρόνως το προστατεύει διατηρώντας την τοποθεσία του μυστική. Το φυτό αυτό υπάρχει

απέναντι στην ανθρώπινη δραστηριότητα.

Συγχρόνως η θέση του φυτού πάνω στο κατεξοχόν σύμβολο της δυτικής σκέψης, τον Παρθενώνα, επίσης έχει τη σημασία της. Στο μεγαλύτερο μέρος της η δυτική φιλοσοφία, ξεκινώντας από τον Αριστοτέλη και τον Πλάτωνα, θεωρεί τα φυτά βασικούς οργανισμούς που κυρίως εξυπηρετούν τις ανάγκες του ανθρώπου. Ο Θεόφραστος είναι ο πρώτος που αποδίδει στα φυτά ένα είδος 'νοημοσύνης'. Σήμερα όλο και περισσότεροι επιστήμονες μιλούν για περίπλοκα δίκτυα και οικοσυστήματα δασών, δέντρων, ριζών που επιδεικνύουν μια 'νοημοσύνη'. Σύμφωνα με κάποιους σύγχρονους μελετητές, η σημερινή κλιματική κρίση ενδεχομένως να έχει τις ρίζες της σε αυτή τη δυτική ανθρωποκεντρική θεώρηση της φύσης. Με την πανδημία συνειδητοποιήσαμε ότι ο άνθρωπος αποτελεί και αυτός απλά μέρος πολύπλοκων, εύθραυστων και στενά διασυνδεδεμένων οικοσυστημάτων, τα οποία οφείλει να σέβεται.

Στο συγκεκριμένο έργο συνεργαστήκατε με επιστήμονες, διαρρηγνύοντας τα τεχνικά όρια επιστήμης και τέχνης. Πώς αποτυπώθηκε η συνομιλία επιστήμης-τέχνης στην εγκατάσταση;

Στον 'Κήπο Δεδομένων', όπως και σε προηγούμενα έργα, ξεκινώ πάντα από προσωπικές αναζητήσεις πάνω στη συνάντηση τεχνολογίας-επιστήμης-κοινωνίας και μέσα από την έρευνα για το έργο προκύπτουν ερωτήματα. Τις περισσότερες φορές, λοιπόν, αναζητώ συνομιλητές από τα αντίστοιχα πεδία. Βρίσκω αυτήν την επαφή πολύ αναζωογονητική. Θεωρώ ότι έχει να δώσει πολλά σε όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές. Στον 'Κήπο Δεδομένων' συνομίλησα με τους προαναφερθέντες Γρηγόρη Τσουνή (βιολόγος), Λάμπρο Τσουνή (περιβαλλοντολόγος), την Mel Hogan (ερευνήτρια data centers, genomics), Edward Perello (σύμβουλος βιοασφάλειας) και την Karin Fister (γιατρός). Η Karin Fister κατάφερε το 2016 με την ομάδα της, να αποθηκεύσουν στο DNA ενός φυτού και κατόπιν να ανακτήσουν επιτυχώς τη φράση Hello world. Οι πλούσιες συζητήσεις τροφοδότησαν την πλασματική ιστορία που υπάρχει στον πυρήνα του έργου.

Συγχρόνως, όμως, ήθελα ο θεατής να βρεθεί λίγο μέσα στις συζητήσεις αυτές. Γι' αυτό και στο στήσιμο της εγκατάστασης επέλεξα να παρουσιαστούν τμήματα των συνεντεύξεων σε μεγάλες οθόνες, όπου ο θεατής θα ερχόταν σε άμεση οπτική επαφή με τους ερευνητές, σχεδόν σαν να συζητά μαζί τους. Επέλεξα τη μορφή της βιντεοκλήσης ως μια πιο οικεία μορφή επικοινωνίας. Έχω την αίσθηση ότι ο 'Κήπος Δεδομένων' λειτούργησε σχεδόν προφητικά σε κάποια σημεία – για παράδειγμα μέσα στην πανδημία η βιντεοκλήση έγινε ο κανόνας σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο.

Από την άλλη, αυτή η συνειδητή εμπλοκή του πραγματικού με το πλασματικό μου έδωσε τη δυνατότητα να δημιουργήσω μία εμπειρία σχεδόν μυστικιστική, μια προτεινόμενη πορεία όπου ο θεατής καλείται να ακολουθήσει για να συμμετέχει σε έναν κόσμο κρυμμένο, σε ένα δίκτυο που προσομοιάζει τα κρυμμένα στη γη περίπλοκα ριζικά συστήματα. Θα έλεγα ότι οι εγκαταστάσεις που φτιάχνω μοιάζουν κάπως με οικοσυστήματα, με πολλές συνδέσεις και δίκτυα που δημιουργούνται εντός και εκτός αυτών.

Η συνθήκη της πανδημίας του κορωνοϊού ανέδειξε ζητήματα που αφορούν τη σχέση τεχνολογίας-ιδιωτικότητας. Πώς διερευνάτε το ζήτημα της ιδιωτικότητας στον ψηφιακό κόσμο στο έργο σας "Deletion Process_Only you can see my history".

To Deletion Process_Only you can see my history (2013-2015) είναι η πρώτη μου εγκατάσταση. Μάλιστα το αρχικό του στάδιο το έδειξα ως μέρος της διπλωματικής μου στην ΑΣΚΤ. Ήταν μεγάλη η χαρά μου όταν ο εκλιπών Γιώργος Λάμπας, που δεν ήταν καν καθηγητής μου, μου έδωσε συγχαρητήρια για ένα έργο "ουσιαστικό και βαθύ". Ήταν σημαντικό αυτό μια και ουσιαστικά πειραματιζόμουν με τα δεδομένα ως υλικό, κάτι καθόλου σύνθετο στη σχολή. Το 2016 έγραψα ένα paper πάνω στο έργο και την έρευνα πίσω από αυτό. Το paper παρουσιάστηκε στο συνέδριο SIGGRAPH στην Καλιφόρνια και δημοσιεύθηκε στο Leonardo Journal του MIT Press (49:4). Από τις αρχές του Μαρτίου, μαζί με όλα τα παλαιότερα άρθρα, είναι και αυτό διαθέσιμο ελεύθερα στην αντίστοιχη ιστοσελίδα. Εν συντομία, στο έργο παρουσιάζεται το προσωπικό μου ιστορικό αναζήτησης από την περίοδο 2008-2013, στην πιο διάσημη μηχανή

σε αυτούς προβληματισμούς, που αξίζει της προσοχής μας. Τώρα με την πλήρη ψηφιοποίηση όλων των πτυχών της ζωής μας λόγω της πανδημίας, αυτά τα ζητήματα επανέρχονται στο προσκήνιο ακόμη πιο επίκαιρα. Το 2019, έκανα μια παραλλαγή του έργου για την ομαδική έκθεση The Glass Room στο Σαν Φρανσίσκο, μια έκθεση που οργανώθηκε από το Mozilla Foundation και τους Tactical Tech και εξερευνούσε ζητήματα εξουσίας και επιτήρησης. Μου έκανε εντύπωση πόσο συζητήθηκε η εγκατάσταση εκεί και ειδικά από το κοινό της Silicon Valley. Το έργο θα παρουσιαστεί φέτος το καλοκαίρι σε δύο αντίστοιχες εκθέσεις στην Ολλανδία.

Στο έργο σας ενσωματώνετε μια κριτική ματιά για την τεχνο-επιστήμη. Με ποιον τρόπο θεωρείτε ότι η τέχνη μπορεί να συμβάλλει στην κριτική διάσταση; Συνδέεται η διάσταση αυτή με υπαρξιακές αναζητήσεις του ανθρώπου;

Μεταξύ των δύο ακραίων τάσεων, της τεχνοφιλίας και της τεχνοφοβίας, θεωρώ ότι μπορεί να υπάρχει η κριτική στάση. Η μελέτη και η ενημέρωση από αξιόπιστες πηγές συντελούν στο να αντιληφθεί κανείς, πέρα από μια επιφανειακή προσέγγιση, τις δυνατότητες και τη λειτουργία των τεχνολογιών που χρησιμοποιούμε στην καθημερινότητά μας. Μπορεί κανείς έτσι να αντιληφθεί τις επιπτώσεις στο περιβάλλον όπως προανέφερα, ή την επιρροή που ασκούν οι τεχνολογίες αυτές στην κοινωνία, για παράδειγμα στην πρόσληψη του άλλου, τη δημιουργία πολώσεων μέσω ψευδών ειδήσεων κλπ.

Από την άλλη, η κριτική αυτή τοποθέτηση, μας επιτρέπει να αναγνωρίσουμε και να εκτιμήσουμε τις πλείστες θετικές συνέπειες που έχουν οι τεχνολογίες αυτές στην καθημερινότητά μας. Η επικοινωνία, οι υπερτοπικές πλατφόρμες που προσφέρονται σε κοινότητες που τοπικά περιορίζονται ή καταπιέζονται, η διακίνηση πληροφορίας στο διαδίκτυο από πολίτες, οι οποίοι διεκδικούν έτσι μια διαφάνεια από τον κρατικό μηχανισμό.

Η τέχνη έχει αποδειχθεί ότι προσφέρει διαχρονικά ένα πεδίο για διάλογο, εξερεύνηση, πειραματισμό. Εστιάζοντας στην πρακτική μου, θα έλεγα ότι αυτός ο διάλογος μεταξύ τέχνης και επιστήμης μου επιτρέπει να διερευνώ ερωτήματα που καταρχήν ξεκινούν ως προσωπικά, αλλά εν τέλει εντάσσονται σε υπαρξιακά και πανανθρώπινα ερωτήματα. Η τεχνολογία και η σχέση μας με αυτή είναι πολιτική και υπαρξιακή και όλοι εμπλεκόμαστε με αυτήν έμμεσα ή άμεσα. Την ανάγκη για συζήτηση πάνω στην υπαρξιακή σχέση μας με την τεχνολογία, τη συνειδητοποιώ μέσα από την ανταπόκριση του κοινού κάθε φορά που παρουσιάζω ένα έργο.

Ποια είναι τα σχέδιά σας για το επόμενο διάστημα;

Όλους αυτούς τους μήνες μέσα στην πανδημία προσπάθησα στο μέτρο του δυνατού να παραμείνω συγκεντρωμένη και ενεργή. Επειδή κυρίως μέσα από τη δουλειά μου μπορώ να επεξεργάζομαι την πραγματικότητα γύρω μας και να εκφράζω τις σκέψεις μου, ήταν πολύ σημαντικό για μένα να συνεχίσω να δουλεύω.

Μόλις ολοκλήρωσα μια ανάθεση για την 13^η Μπιενάλε της Σαγκάη, με τίτλο Bodies of Water. Οι επιμελητές γνώριζαν το έργο Δίκτυα Εμπιστοσύνης στο Αρχιπέλαγος (2019). Η εγκατάσταση αυτή παρουσιάζει ποικίλα μια έρευνα στα δίκτυα και την αρχιπελαγική δομή, όπου εκκινώντας από την Ύστερη Κρητιδική εποχή και την Αιγίδα, περνά μέσα από τον κυκλαδικό πολιτισμό και φτάνω στο σήμερα κατασκευάζοντας ένα ψηφιακό εναλλακτικό δίκτυο χρησιμοποιώντας το πρωτόκολλο IPFS*. Στο δίκτυο αυτό, που παρουσιάζεται στην εγκατάσταση μαζί με ψηφιακές εκτυπώσεις, βίντεο και σχέδια, καλώ το κοινό να ανεβάσει μια φανταστική ιστορία για τα πιθανά μέλλοντα της περιοχής του σε σχέση με την τεχνολογία, την κλιματική κρίση και τη μετακίνηση πληθυσμών. Οι επιμελητές της Μπιενάλε, λοιπόν, μου πρότειναν να κάνω μια αντίστοιχη έρευνα και μια εγκατάσταση για τη Σανγκάη και τους ποταμούς της. Η ιδέα ήταν να ταξιδέψω εκεί για την έρευνα, αλλά με την πανδημία άλλαξαν τα σχέδια και αναγκαστικά έγιναν όλα εξ αποστάσεως. Η έκθεση ανοίγει στις 16 Απριλίου και χαίρομαι που το έργο μου είναι μέρος της Μπιενάλε, της οποίας τη θεματική βρισκώ εξαιρετικά επίκαιρη και ενδιαφέρουσα.

Τέλος, το έργο Δίκτυα Εμπιστοσύνης βραβεύτηκε μαζί με άλλα 12 projects σε όλη την Ευρώπη με μια ερευνητική υποτροφία από το γερμανικό ίδρυμα Bertelsmann, ως ένα έργο εν προόδω που προάγει την έρευνα και τον πειραματισμό για ψηφιακά μέλλοντα ανοικτά για όλους. Στο πλαίσιο αυτό θα έχω την ευκαιρία να επεκτείνω το έργο και την έρευνα πίσω από αυτό.

* Το IPFS (Διαπλανητικό Σύστημα Αρχείων) είναι πρωτόκολλο σχεδιασμένο για μια κατακευματισμένη αποθήκευση δεδομένων ανθεκτική σε πιθανή λογοκρισία, έλεγχο της πληροφορίας και της ελευθερίας του Διαδικτύου.

* Η Κυριακή Γονή είναι απόφοιτη της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, του Leiden University, αλλά και του Παντείου Πανεπιστημίου, με σπουδές στην κοινωνική ανθρωπολογία και την τέχνη. Περισσότερες πληροφορίες για το έργο της μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα της: <https://kyriakigoni.com>

* Μπορείτε να διαβάσετε τη δημοσίευση της Κυριακής Γονή για το έργο "Deletion Process_Only you can see my history" στο περιοδικό Leonardo του MIT. Το Leonardo φιλοξενεί άρθρα που αφορούν στη χρήση της επιστήμης και της τεχνολογίας στις τέχνες και την επίδραση των τεχνών και των ανθρωπιστικών επιστημών στην επιστήμη και την τεχνολογία.

Α / Ακολουθήστε το Avgi.gr στο Google News

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Ο Ζακ Μελανσόν

Μελανσόν / Ο Μακρόν να μας δώσει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης - Είμαστε έτοιμοι

07.07.24 · 21:53

Εκλογές στη Γαλλία

Εκλογές στη Γαλλία / Διαψεύστηκαν τα πρώτα exit poll - Νίκη για το Νέο Λαϊκό Μέτωπο του Μελανσόν

07.07.24 · 21:03

Η Μαρί Λεπέν

Εκλογές στη Γαλλία / Πρωτιά της Λεπέν χωρίς αυτοδυναμία δείχνουν τα πρώτα ανεπίσημα exit polls

07.07.24 · 20:21

Ο Λευτέρης Αυγενάκης

Λευτέρης Αυγενάκης / Παρέμβαση ΣΥΡΙΖΑ μετά τις αποκαλύψεις για τη μεγάλη διασπάθιση δημοσίου χρήματος

07.07.24 · 20:01

ΓΝΩΜΕΣ

Το πράσινο πρόγραμμα του Μετώπου

07.07.24 · 15:00 **Ρένα Δούρου**

Υπογεννητικότητα και κλίμα τα μείζονα εθνικά θέματα

07.07.24 · 15:00 **Δημήτρης Χρήστου**

Η μέρα που λαχτάρησα

07.07.24 · 15:00 **Κώστας Καναβούρης**

EDITORIAL

ΑΝΑΛΥΣΗ